

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

21. studenoga 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Samostalni trgovački zastupnici – Direktiva 86/653/EEZ – Članak 1. stavak 2. – Pojam ‚trgovački zastupnik‘ – Samostalni posrednik koji svoju djelatnost obavlja u nalagodavčevom poduzeću – Izvršavanje drugih poslova osim onih povezanih s posredovanjem pri prodaji ili kupnji robe za nalagodavca”

U predmetu C-452/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal de commerce de Liège (Trgovački sud u Liègeu, Belgija), odlukom od 20. srpnja 2017., koju je Sud zaprimio 27. srpnja 2017., u postupku

Zako SPRL

protiv

Sanidel SA,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik sedmog vijeća, u svojstvu predsjednika četvrtog vijeća, K. Jürimäe (izvjestiteljica), C. Lycourgos, E. Juhász i C. Vajda, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 17. svibnja 2018.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Sanidel SA, H. Deckers, avocat,
- za njemačku vladu, T. Henze, M. Hellmann i E. Lankenau, u svojstvu agenata,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Garofolija, *avvocato dello Stato*,
- za Europsku komisiju, J. Hottiaux i L. Malferrari, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 25. srpnja 2018.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: francuski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 2. Direktive Vijeća 86/653/EEZ od 18. prosinca 1986. o usklađivanju prava država članica u vezi samozaposlenih [samostalnih] trgovačkih zastupnika (SL 1986., L 382, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 10., str. 45.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društava Zako SPRL i Sanidel SA u vezi s plaćanjem naknada i provizija zbog raskida ugovora između tih dvaju društava.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U drugoj i trećoj uvodnoj izjavi Direktive 86/653 navodi se:

„budući da razlike u nacionalnim pravima, koje se odnose na trgovačko zastupanje, značajno utječu na uvjete tržišnog natjecanja i na provođenje djelatnosti zastupanja unutar [Europske unije], te su štetne kako za zaštitu koja se pruža trgovačkim zastupnicima u odnosu na njihove nalogodavce, tako i za sigurnost trgovačkih poslova; budući da su, štoviše, te razlike takve da u značajnoj mjeri sprečavaju sklapanje i izvršavanje ugovora o trgovačkom zastupanju u kojima nalogodavac i trgovački zastupnici imaju poslovni nastan u različitim državama članicama;

budući da bi se trgovina robom između država članica trebala odvijati pod uvjetima sličnim onima na jedinstvenom tržištu, te da to iziskuje usklađivanje pravnih sustava država članica do one mjere koja osigurava uredno djelovanje zajedničkog tržišta; budući da u tom pogledu kolizijska pravila ne uklanjaju u području trgovačkog zastupanja prethodno opisane nedosljednosti, niti bi to bio slučaj čak i da ih se učini jednoobraznima, te je stoga predloženo neophodno usklađivanje bez obzira na postojanje tih pravila”.

- 4 U članku 1. te direktive propisuje se:

„1. Mjere usklađivanja propisane ovom Direktivom primjenjuju se na zakone i druge propise država članica koji uređuju odnose između trgovačkih zastupnika i njihovih nalogodavaca.

2. Za potrebe ove Direktive ‚trgovački zastupnik‘ znači samo[stalni] posrednik koji ima stalno ovlaštenje za posredovanje pri prodaji ili kupnji robe u ime druge osobe, dalje u tekstu ‚nalogodavca‘, odnosno za posredovanje i sklapanje takvog posla u ime i za račun nalogodavca.

3. Trgovačkim zastupnikom u smislu ove Direktive ne smatra se posebno sljedeća osoba:

- osoba koja je, u svojstvu službene osobe, ovlaštena za neko trgovačko društvo ili udrugu preuzeti obveze,
- partner koji je zakonski ovlašten za druge partnere preuzeti obveze,
- stečajni upravitelj, stečajni upravitelj sa ovlaštenjem poslovođe, likvidacijski ili stečajni upravitelj.”

5 U članku 2. navedene direktive određuje se:

„1. Ova se Direktiva ne primjenjuje na:

- trgovačke zastupnike, koji za svoju djelatnost nisu plaćeni,
- trgovačke zastupnike, koji posluju na burzama roba odnosno na tržištu roba, ili
- tijelo s nazivom Kraljevski zastupnici za prekomorske vlade i uprave, osnovano 1979. godine u Ujedinjenoj Kraljevini prema Zakonu o kraljevskim zastupnicima, odnosno njegove podružnice.

2. Svaka od država članica ima pravo propisati da se Direktiva ne primjenjuje na one osobe koje obavljaju djelatnost trgovačkog zastupnika, ako se prema zakonu države članice ta djelatnost smatra sekundarnom.”

6 U skladu s člankom 3. iste direktive:

„1. Trgovački zastupnik mora u obavljanju svojih djelatnosti brinuti o interesima nalogodavca i djelovati pošteno i u dobroj vjeri.

2. Trgovački zastupnik posebno mora:

- (a) uložiti odgovarajući trud radi posredovanja, ako je potrebno, pri sklapanju posla koji mu je povjeren na obavljanje;
- (b) priopćiti svom nalogodavcu sve neophodne podatke koji su mu dostupni;
- (c) slijediti razumne upute nalogodavca.”

Belgijsko pravo

7 Direktiva 86/653 prenesena je u belgijsko pravo Zakonom od 13. travnja 1995. o ugovorima o trgovačkom zastupanju (*Moniteur belge* od 2. lipnja 1995., str. 15621., u daljnjem tekstu: Zakon iz 1995.). Zakon iz 1995., koji je bio na snazi tijekom razdoblja o kojemu je riječ u glavnom postupku, definirao je u svojem članku 1. ugovor o trgovačkom zastupanju kako slijedi:

„Ugovor o trgovačkom zastupanju jest ugovor kojim jedna od stranaka, nalogodavac, drugoj stranci, trgovačkom zastupniku, daje, uz naknadu, stalno ovlaštenje za posredovanje i eventualno sklapanje posla u ime i za račun nalogodavca, pri čemu trgovački zastupnik nije hijerarhijski podređen nalogodavcu. Trgovački zastupnik organizira svoju djelatnost na način kako želi i slobodno raspolaže svojim vremenom.”

8 U članku 26. Zakona iz 1995. određuje se:

„Tužbe koje proizlaze iz ugovora o trgovačkom zastupanju zastarijevaju godinu dana nakon prestanka ugovora ili pet godina od događaja koji je doveo do tužbe a da taj potonji rok ne može prijeći godinu dana od prestanka ugovora.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 9 Društvo Zako, čiji je predmet poslovanja, među ostalim, kupnja i prodaja namještaja, strojeva, opreme, računalne opreme i kućanskih uređaja, bilo je od kraja 2007. nepisanim sporazumom povezano s društvom Sanidel koje je trgovalo sanitarnom opremom i ugradbenim kuhinjama. Upravitelj društva Zako bio je odgovoran za sektor ugradbenih kuhinja društva Sanidel od tog datuma.
- 10 Društvo Sanidel obavijestilo je 30. listopada 2012. društvo Zako da raskida taj sporazum bez novčane naknade i otkaznog roka.
- 11 Društvo Zako zatražilo je od društva Sanidel da mu plati novčane naknade zbog nepoštovanja otkaznog roka i odštetu za stranke te dva računa i provizije na temelju Zakona iz 1995. Društvo Sanidel odbilo je izvršiti to plaćanje s obrazloženjem da ugovorni odnos koji ga je vezao za društvo Zako nije bio ugovor o trgovačkom zastupanju nego ugovor o djelu.
- 12 Upravitelj društva Zako tužio je društvo Sanidel za plaćanje novčanih naknada i dospjelih provizija pred Tribunal du travail de Marche-en-Famenne (Radni sud u Marche-en-Famenneu, Belgija). Taj sud je presudom od 21. veljače 2014. proglasio tu tužbu dopuštenom, ali neosnovanom, s obrazloženjem da se sporazum između stranaka nije mogao kvalificirati kao „ugovor o trgovačkom zastupanju” nego kao „ugovor o djelu”. Ta je presuda bila potvrđena presudom Cour du travail de Liège (Viši radni sud u Liègeu, Belgija) od 9. rujna 2015.
- 13 Društvo Zako potom je pokrenulo postupak pred sudom koji je uputio zahtjev pozivajući se ovaj put u prilog osnovanosti tužbe na postojanje ugovora o djelu. Pred tim sudom društvo Sanidel sa svoje strane ističe da sporazum između stranaka treba kvalificirati kao „ugovor o trgovačkom zastupanju” i da je tužba društva Zako dakle nedopuštena jer je podnesena nakon isteka roka od jedne godine predviđenog u nacionalnom pravu.
- 14 Sud koji je uputio zahtjev izražava sumnje u pogledu kvalifikacije sporazuma o kojemu je riječ u glavnom postupku. Navodi da je društvo Zako za račun društva Sanidel obavljalo različite sljedeće poslove: odabir proizvoda i dobavljača, odabir poslovne strategije, prijam kupaca, izradu kuhinjskih nacрта, izradu procjena, pregovaranje o cijenama, potpisivanje narudžbi, mjerenja na mjestu ugradnje, rješavanje sporova, upravljanje osobljem odjela (tajnici, prodavatelji, monter), izradu i upravljanje internetskom stranicom za mrežnu prodaju, unapređivanje prodaje koju vrše preprodavatelji, prodaje posredstvom nekretninskih poduzetnika i poduzetničke prodaje, posredovanja i zaključivanja podizvođačkih ugovora za račun društva Sanidel. Društvo Zako primalo je mjesečni paušalni iznos od 5500 eura, naknade troškova puta i godišnju proviziju čiji se iznos kretao od 5197,53 eura do 30 574,19 eura u razdoblju o kojemu je riječ u glavnom postupku. Zastupnik društva Zako je u poslovnim prostorima društva Sanidel imao stalno radno mjesto s izravnom telefonskom linijom i adresom elektroničke pošte. Nesporno je da je taj zastupnik obavljao svoje poslove potpuno samostalno.
- 15 Međutim, sud koji je uputio zahtjev naglašava da su se posredovanja i zaključivanja ugovora vršila isključivo u poslovnom prostoru društva Sanidel. Osim toga, taj sud ističe da je društvo Zako bilo zaduženo za poslove koji nisu bili povezani s posredovanjem i zaključivanjem ugovora za račun društva Sanidel, odnosno za upravljanje osobljem odjela za ugradbene kuhinje, kontakte sa svim dobavljačima i svim izvođačima, a ne samo s kupcima, te za izradu planova, procjena i mjerenja kuhinja, a ne samo za narudžbe.
- 16 U tom pogledu, sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da su poslovi koji su se odnosili na djelatnost posredovanja pri prodaji ili kupnji robe za nalogodavca te na posredovanje i sklapanje takvog posla u ime i za račun nalogodavca, s jedne strane, i poslovi koje nisu bili povezani s tom djelatnosti, s druge strane, bili jednako važni. Navodi da su naknade i provizije koje je primilo društvo Zako bile izračunane za sve te činidbe a da se pritom nije pravila razliku između tih dviju vrsta djelatnosti.

- 17 U tim je okolnostima Tribunal de commerce de Liège (Trgovački sud u Liègeu, Belgija) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 1. stavak 2. Direktive [86/653] tumačiti na način da se njime od trgovačkog zastupnika zahtijeva da traži i posjećuje kupce ili dobavljače izvan nalogodavčeva poduzeća?
  2. Treba li članak 1. stavak 2. Direktive [86/653] tumačiti na način da se njime zahtijeva da trgovački zastupnik ne može obavljati druge poslove osim onih koji su povezani s posredovanjem pri prodaji ili kupnji robe za nalogodavca te s posredovanjem i sklapanjem takvog posla u ime i za račun nalogodavca?
  3. U slučaju negativnog odgovora na drugo pitanje, treba li članak 1. stavak 2. Direktive [86/653] tumačiti na način da se njime zahtijeva da trgovački zastupnik može samo sekundarno obavljati druge poslove koji nisu povezani s posredovanjem pri prodaji ili kupnji robe za nalogodavca te s posredovanjem i sklapanjem tih poslova u ime i za račun nalogodavca?”

O prethodnim pitanjima

Uvodna očitovanja

- 18 Sud koji je uputio zahtjev pita se kako u nacionalnom pravu valja kvalificirati sporazum o kojemu je riječ u glavnom postupku i, posebno, je li on u smislu tog prava obuhvaćen pojmom „ugovora o trgovačkom zastupanju” ili pojmom „ugovora o djelu”.
- 19 U tom pogledu isključivo je na sudu koji je uputio zahtjev da odluči o toj kvalifikaciji na temelju činjeničnih i pravnih okolnosti predmeta u glavnom postupku. Međutim, Sud je nadležan tumačiti mjerodavne odredbe Direktive 86/653, u ovom slučaju njezin članak 1. stavak 2., i na taj način pružiti tom sudu korisne elemente koji mu mogu omogućiti kvalificiranje navedenog sporazuma s obzirom na tu direktivu.

Prvo pitanje

- 20 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 tumačiti na način da okolnost da osoba koja ima stalno ovlaštenje za posredovanje pri prodaji ili kupnji robe za drugu osobu, odnosno za posredovanje i sklapanje takvih poslova u njezino ime i za njezin račun, obavlja svoju djelatnost u poslovnim prostorima druge osobe, sprečava da se ona kvalificira kao „trgovački zastupnik” u smislu te odredbe.
- 21 U tom pogledu članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 definira u smislu te direktive da trgovački zastupnik „znači samo[stalni] posrednik koji ima stalno ovlaštenje za posredovanje pri prodaji ili kupnji robe u ime druge osobe, dalje u tekstu ‚nalogodavca’, odnosno za posredovanje i sklapanje takvog posla u ime i za račun nalogodavca”.
- 22 Kao prvo, valja istaknuti, kao što su to učinile sve stranke i zainteresirane stranke koje su podnijele očitovanja Sudu, da ni ta odredba ni bilo koja druga odredba te direktive izričito ne uvjetuje kvalifikaciju „trgovačkog zastupnika” činjenicom da dotična osoba obavlja svoju gospodarsku djelatnost izvan prostorija nalogodavčevih poslovnih prostora.

- 23 Naime, članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 određuje tri nužna i dovoljna uvjeta da bi se osobu moglo kvalificirati kao „trgovačkog zastupnika”. Kao prvo, ta osoba mora imati svojstvo samostalnog posrednika. Kao drugo, mora biti trajno ugovorom povezana s nalogodavcem. Kao treće, mora obavljati djelatnost koja se sastoji od posredovanja pri prodaji ili kupnji robe za nalogodavca odnosno od posredovanja i sklapanja takvog posla u njegovo ime i za njegov račun.
- 24 Dakle, dovoljno je da osoba ispunjava ta tri uvjeta da bi se mogla kvalificirati kao „trgovački zastupnik” u smislu članka 1. stavka 2. Direktive 86/653, bez obzira na način na koji obavlja svoju djelatnost i ako nije obuhvaćena izuzećima predviđenima u članku 1. stavku 3. i članku 2. te direktive.
- 25 Kao drugo, cilj te direktive je uskladiti pravo država članica u pogledu pravnih odnosa između stranaka ugovora o trgovačkom zastupanju (presuda od 3. prosinca 2015., Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, t. 22. i navedena sudska praksa).
- 26 Cilj navedene direktive je, kao što to proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 2. i 3., zaštititi trgovačke zastupnike u njihovim odnosima s njihovim nalogodavcima, promicati sigurnost trgovačkih poslova i olakšati trgovinu robom između država članica usklađivanjem njihovih pravnih sustava u području trgovačkog zastupanja (presuda od 3. prosinca 2015., Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, t. 23. i navedena sudska praksa).
- 27 Međutim, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 23. svojeg mišljenja, ako bi kvalifikacija kao „trgovački zastupnik” i dakle primjenjivost Direktive 86/653 podlijegala dodatnim uvjetima u odnosu na one predviđene u njezinu članku 1. stavku 2., poput uvjeta koji se odnose na mjesto ili načine obavljanja djelatnosti, ograničio bi se doseg te zaštite i stoga ugrozilo ostvarenje cilja koji se nastoji postići tom direktivom.
- 28 U tom kontekstu, u nedostatku odredbe u navedenoj direktivi kojom se zahtijeva da trgovački zastupnik obavlja svoju djelatnost putujući ili izvan nalogodavčevih poslovnih prostora, valja zaključiti da uživanje zaštite koja je dodijeljena istom direktivom treba također proširiti na osobe koje, kao u predmetu u glavnom postupku, obavljaju svoju djelatnost u tom poslovnom prostoru (vidjeti, po analogiji, presudu od 30. travnja 1998., Bellone, C-215/97, EU:C:1998:189, t. 13.).
- 29 To tumačenje vrijedi tim više što, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 25. svojeg mišljenja, suprotno tumačenje članka 1. stavka 2. Direktive 86/653 bi isključilo iz tog uživanja osobe koje pomoću sredstava moderne tehnologije obavljaju poslove usporedive s onima koje obavljaju trgovački zastupnici koji putuju, posebno poslove traženja i pridobivanja kupaca.
- 30 Međutim, valja istaknuti da se područje primjene Direktive 86/653 ne može proširiti na osobe koje ne ispunjavaju uvjete navedene u točki 23. ove presude koje osoba mora ispuniti kako bi se moglo kvalificirati kao „trgovačkog zastupnika” u smislu članka 1. stavka 2. te direktive.
- 31 Stoga, u situaciji poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku, sud koji je uputio zahtjev mora provjeriti, u okviru ocjene *in concreto* svih elementa koji obilježavaju dotične ugovorne odnose, jesu li ti uvjeti ispunjeni.
- 32 U okviru te ocjene, iako okolnost obavljanja zastupničke djelatnosti u nalogodavčevom poslovnom prostoru ne može, sama po sebi, opravdati isključenje navedenog zastupnika iz pojma „trgovački zastupnik”, u smislu članka 1. stavka 2. Direktive 86/653, ta okolnost ipak ne mora utjecati na samostalnost tog zastupnika u odnosu na nalogodavca. Naime, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 34. svojeg mišljenja, samostalnost trgovačkog zastupnika može biti dovedena u pitanje ne samo činjenicom podređenosti nalogodavčevim uputama nego i načinima na koje on obavlja poslove.

- 33 Stoga, s jedne strane, s obzirom na veliku bliskost s tim nalogodavcem i zbog prisutnosti zastupnika u poslovnim prostorima potonjeg, taj zastupnik može biti podložan uputama navedenog nalogodavca. S druge strane, ne može se isključiti da je iskorištavanjem materijalnih prednosti povezanih s tom prisutnošću, poput stavljanja na raspolaganje radnog mjesta ili pristupa organizacijskim pogodnostima tog poslovnog prostora, navedeni zastupnik zapravo stavljen u položaj koji ga sprečava da svoju djelatnost obavlja samostalno, bilo s gledišta organizacije te djelatnosti ili ekonomskih rizika povezanih s njom. U pogledu potonjeg, važno je, naime, naglasiti da uživanje takvih prednosti može smanjiti operativne troškove koje snosi dotični zastupnik i tako smanjiti gospodarski rizik povezan s obavljanjem njegovih djelatnosti pod uvjetom da to smanjenje troškova ne utječe na visinu provizija koje nalogodavac plaća zastupniku.
- 34 U ovom slučaju, sud koji je uputio zahtjev ističe da je predstavnik društva Zako imao stalno radno mjesto s izravnom telefonskom linijom i adresom elektroničke pošte u poslovnim prostorima društva Sanidel. Taj sud također navodi da je nesporno da je taj zastupnik uživao punu samostalnost i potpuno autonomno obavljao svoje poslove, posebno u odnosu na kupce, dobavljače i trgovce.
- 35 U tim okolnostima, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, čini se da okolnost da je društvo Zako obavljalo svoju djelatnost u poslovnim prostorima društva Sanidel ne dovodi do gubitka njegove samostalnosti.
- 36 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 treba tumačiti na način da okolnost da osoba koja ima stalno ovlaštenje za posredovanje pri prodaji ili kupnji robe u ime druge osobe, odnosno za posredovanje i sklapanje takvog posla u njezino ime i za njezin račun, obavlja svoju djelatnost u poslovnim prostorima potonje, ne sprečava da se ta osoba kvalificira kao „trgovački zastupnik” u smislu te odredbe pod uvjetom da je ta okolnost ne sprečava da samostalno obavlja svoju djelatnost, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Drugo i treće pitanje

- 37 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 tumačiti na način da okolnost da osoba ne obavlja samo djelatnosti koje se sastoje od posredovanja pri prodaji ili kupnji robe za drugu osobu odnosno od posredovanja i sklapanja takvog posla u njezino ime i za račun, nego za tu istu osobu također obavlja djelatnosti druge vrste, s tim da one nisu sekundarne prvonavedenim djelatnostima, sprečava da se ta osoba kvalificira kao „trgovački zastupnik” u smislu te direktive.
- 38 Najprije valja utvrditi da iz samog teksta te odredbe ne proizlazi, kako je to navedeno u točki 21. ove presude, da se osoba koja, uz poslove izričito navedene u navedenoj odredbi, obavlja druge poslove ne bi mogla smatrati trgovačkim zastupnikom u smislu te iste odredbe.
- 39 U tim okolnostima, kako bi se utvrdilo protivi li se Direktivi 86/653 to da trgovački zastupnik obavlja druge poslove osim onih izričito navedenih u njezinu članku 1. stavku 2., u obzir treba uzeti njezinu opću strukturu i svrhu.
- 40 Kao prvo, u članku 1. stavku 3. i članku 2. Direktive 86/653 predviđena su neka jasno definirana izuzeća od pojma „trgovački zastupnik” i od područja primjene te direktive. Međutim, osim članka 2. stavka 2. navedene direktive nijedna od tih odredaba ne odnosi se na situaciju u kojoj trgovački zastupnik za nalogodavca obavlja druge zadaće različite od onih iz članka 1. stavka 2. iste direktive.
- 41 U članku 2. stavku 2. Direktive 86/653 državama članicama priznaje se pravo propisati da se Direktiva ne primjenjuje na one osobe koje obavljaju djelatnost trgovačkog zastupnika ako se prema zakonu tih država članica ta djelatnost smatra sekundarnom.

- 42 Kao što je to nezavisni odvjetnik u bitnome istaknuo u točkama 49. do 51. svojeg mišljenja, navedenoj direktivi se ne protivi, u načelu, to da se djelatnost trgovačkog zastupnika može kombinirati s djelatnostima druge vrste, uključujući slučaj kad je dotična osoba obavljala tu prvu djelatnost samo kao sekundarnu ili u slučaju kad je, kao ovdje, navedena djelatnost jednako važna kao i drugi poslovi koje ona obavlja, s obzirom na to da mogućnost takvog kombiniranja nije isključena nijednom drugom odredbom iste direktive.
- 43 Stoga, osim u slučaju kad, u skladu s člankom 2. stavkom 2. Direktive 86/653, država članica odluči isključiti iz područja primjene te direktive osobe koje djelatnost trgovačkog zastupnika obavljaju kao sekundarnu, a što, čini se, nije tako u predmetu u glavnom postupku, za osobe koje obavljaju takvu djelatnost trgovačkog zastupnika mora se smatrati da potpadaju pod to područje primjene, čak i ako se ta djelatnost kombinira s djelatnostima druge vrste.
- 44 Kao drugo, tumačenje članka 1. stavka 2. Direktive 86/653 na način da se tom odredbom isključuju osobe koje svoju djelatnost trgovačkog zastupnika kombiniraju s djelatnosti druge vrste bilo bi protivno svrsi te direktive da zaštiti trgovačkog zastupnika u njegovu odnosu s nalogodavcem, koja je navedena u točki 26. ove presude.
- 45 U tom pogledu, s jedne strane, valja utvrditi da trgovački zastupnik ne može biti isključen iz uživanja te zaštite zato što ugovor koji ga povezuje s nalogodavcem predviđa izvršavanje drugih poslova osim onih povezanih s djelatnosti trgovačkog zastupnika. Naime, suprotno tumačenje omogućilo bi nalogodavcu da zaobiđe obvezujuće odredbe Direktive 86/653, osobito one koje se odnose na njegove obveze prema trgovačkom zastupniku, predviđanjem u ugovoru drugih poslova osim onih povezanih s djelatnosti trgovačkog zastupnika.
- 46 S druge strane, izvršavanje poslova trgovačkog zastupnika iz članka 1. stavka 2. Direktive 86/653, koji se sastoje od posredovanja pri prodaji ili kupnji robe, odnosno od posredovanja i sklapanja takvog posla u ime i za račun nalogodavca, može, ovisno o posebnostima dotičnog sektora, pratiti pružanje usluga od strane trgovačkog zastupnika koje doprinose toj djelatnosti iako nisu strogo obuhvaćene djelatnošću posredovanja i sklapanja ugovora za nalogodavca.
- 47 Ako bi se članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 tumačio na način da se svojstvo trgovačkog zastupnika ne može primjenjivati na osobe koje kombiniraju djelatnosti trgovačkog zastupnika s jednom ili više djelatnosti druge vrste, to bi moglo zapravo dovesti do isključenja iz područja primjene te odredbe velikog broja osoba, lišavajući tako tu direktivu dijela njezina korisnog učinka.
- 48 Stoga valja smatrati da se Direktivi 86/653 u načelu ne protivi to da trgovački zastupnik u smislu te odredbe za nalogodavca obavlja druge poslove osim onih koji su izričito navedeni u njezinu članku 1. stavku 2..
- 49 Međutim, s obzirom na uvjete navedene u točki 23. ove presude, valja precizirati da kombiniranje djelatnosti trgovačkog zastupnika s djelatnostima druge vrste koje provodi ista osoba ne mora utjecati na njezino svojstvo samostalnog posrednika.
- 50 Stoga, u ovom slučaju, sud koji je uputio zahtjev mora provjeriti je li činjenica da je tužitelj u glavnom postupku za istu osobu obavljao svoju djelatnost zastupnika s drugim djelatnostima jednake važnosti imala za učinak – uzimajući u obzir sve okolnosti predmetnog slučaja, poput prirode poslova koji su se obavljali, načina njihova obavljanja, omjera koji ti poslovi predstavljaju u ukupnoj djelatnosti zainteresirane stranke, načina određivanja naknade, ili pak stvarnog gospodarskog rizika – da sprečava tužitelja da samostalno obavlja tu prvonavedenu djelatnost.
- 51 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 treba tumačiti na način da okolnost da osoba ne obavlja samo djelatnosti koje se sastoje od posredovanja pri prodaji ili kupnji robe u ime druge osobe odnosno od posredovanja i

sklapanja takvog posla u njezino ime i za račun, nego također za tu istu osobu obavlja djelatnosti druge vrste, s tim da one nisu sekundarne prvonavedenim djelatnostima, ne sprečava da se ta osoba kvalificira kao „trgovački zastupnik” u smislu navedene odredbe, pod uvjetom da je ta okolnost ne sprečava da samostalno obavlja prvonavedene djelatnosti, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

Troškovi

- 52 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

- 1. Članak 1. stavak 2. Direktive Vijeća 86/653/EEZ od 18. prosinca 1986. o usklađivanju prava država članica u vezi samozaposlenih [samostalnih] trgovačkih zastupnika treba tumačiti na način da okolnost da osoba koja ima stalno ovlaštenje za posredovanje pri prodaji ili kupnji robe u ime druge osobe, odnosno za posredovanje i sklapanje takvog posla u njezino ime i za račun, obavlja svoju djelatnost u poslovnim prostorima potonje, ne sprečava da se ta osoba kvalificira kao „trgovački zastupnik” u smislu te odredbe, pod uvjetom da je ta okolnost ne sprečava da svoju djelatnost obavlja samostalno, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.**
- 2. Članak 1. stavak 2. Direktive 86/653 treba tumačiti na način da okolnost da osoba ne obavlja samo djelatnosti koje se sastoje od posredovanja pri prodaji ili kupnji robe u ime druge osobe odnosno od posredovanja i sklapanja takvog posla u njezino ime i za račun, nego također za tu istu osobu obavlja djelatnosti druge vrste, s tim da one nisu sekundarne prvonavedenim djelatnostima, ne sprečava da se ta osoba kvalificira kao „trgovački zastupnik” u smislu navedene odredbe pod uvjetom da je ta okolnost ne sprečava da samostalno obavlja prvonavedene djelatnosti, što treba provjeriti sud koji je uputio zahtjev.**

Potpisi